

**DENGE VE
DENETLEME AĞI**

DÜNDEN BUGÜNE DENGE VE DENETLEME AĞI 2011-2018

Giriş

Denge ve Denetleme Ağı, Şubat 2019'da sekizinci yaşına girecek. Bu belge, 2011'den 2019'e dek Ağ'ın tarihçesi ile yüzlerce üye, kurum, akademisyen ve profesyonel çalışanın sıkı çalışmasını ortaya koymaktadır.

2011 - 2013

Daha güçlü bir denge ve denetleme sistemi için savunuculuk yapmak üzere bir sivil toplum ağı kurulması fikri bu dönemde doğdu. **Türkiye'de yeni anayasa tartışmaları yapılırken;** insan hakları ve özgürlüklerin, anayasal, yasal ve kurumsal denge ve denetlemeye bağlı olduğuna dair farkındalık, sivil toplum arasında arttı. Bu farkındalık, farklı etnik köken, ideoloji, coğrafya ve yaşam tarzından kesimlerin, denge ve denetleme için birlikte çalışma isteğini arttırdı.

Aşamalar, Çalışmalar & Yayınlar

2011

NDI ve İPM, güçlendirilmiş bir denge ve denetleme sistemi için gereken anayasal değişiklikleri tartışmak amacıyla düzenlenecek çalışmalara dair görüş alış verişinde bulunmak ve çalışmalara katılım sağlamak amacıyla **üst düzey hükümet ve siyasi parti yetkilileriyle** görüştü.

NDI ve İPM, **120 farklı siyasi, sivil, akademi ve medya aktörünün 108 öneri üzerinde fikir birliğine varmasını sağlayan müzakerelere** öncülük etti.

2012

"Anayasal Reform Aracılığıyla Türkiye'nin Denge ve Denetleme Sisteminin Güçlendirilmesi" (108 öneri) raporu yayınlandı.

TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu, TBMM Başkanı **Cemil Çiçek**, **Cumhurbaşkanı Abdullah Gül** ile görüşmeler gerçekleştirildi ve öneriler sunuldu. 25 kıdemli gazeteci ve köşe yazarının katıldığı basın toplantıları gerçekleştirildi.

TBMM'nin anayasa çalışmalarını değerlendirmek üzere **bir izleme grubu** oluşturuldu.

Denge ve denetlemenin savunuculuğu için bir ağ oluşturulması fikri doğdu. 33 farklı sivil toplum temsilcisi, ağın oluşumunu

tartışmak için bir araya geldi ve taslak bir **deklarasyon** hazırladı.

Ağ'ın çalışmalarına öncülük etmesi için geçici **bir koordinasyon grubu** oluşturuldu.

2013

“Denge ve Denetleme Olmadan Ne Parlamenter Ne Başkanlık Sistemi” konferansı, 150'den fazla farklı siyasi parti, bürokrasi, sivil toplum, medya ve akademiden temsilcilerin katılımıyla Ankara'da gerçekleştirildi. **Konuşmacılar:** Altan Tan, Atilla Kart, Ayhan Bilgen, Ayşe Böhürler, Bekir Ağırır, Berrin Sönmez, Cengiz Aktar, Deniz Zeyrek, Ergun Özbudun, Faruk Bal, Faruk Mercan, Fuat Keyman, Levent Köker, Mehmet Uçum, Mehmet Kaya, Meral Danış Beştaş, Rıza Türmen, Sema Kendirci ve Serpil Sancar.

Anayasa izleme çalışmalarında elde edilen bulgular yayınlandı. **“Yeni Anayasa Yapım Sürecinde Katılım ve Şeffaflık”** raporu, DDA üyeleri tarafından Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, TBMM Başkanı Cemil Çiçek, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ve BDP Eş Başkanı Gültan Kışanak **Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, TBMM Başkanı Cemil Çiçek, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ve BDP Eş Başkanı Gültan Kışanak'a** sunuldu.

Trabzon'da yerel medya mensupları ve sivil toplum örgütleri ile ayrı ayrı iki toplantı gerçekleştirildi. **Sivil toplum toplantısına Ağa üye olmayan örgütler de ilk defa davet edildi.**

41 DDA üyesi, siyasi partilerin TBMM Grup toplantılarına katıldı. Akabinde her siyasi partinin grup başkan vekilleriyle görüşmeler gerçekleştirdi.

DDA'nın misyonu, vizyonu, değerleri; üyelik ve organizasyon yapısını çalışmak üzere **alt çalışma grupları kuruldu.**

100 üye, İstanbul'da **“büyük buluşma”** da bir araya geldi; resmi bir ağ kurulmasına ve genel kurul gerçekleştirmeye karar verdiler.

Kamuoyunda Türkiye'nin hükümet sistemi değişikliği tartışmalarının başlaması ile birlikte, DDA **“Denge ve Denetleme Olmadan Ne Parlamenter Ne Başkanlık Sistemi”** görüşünü dile getirdi.

2014 - 2015

DDA, 2014 yılında katılımcı bir yapı kurarak resmi bir ağ oldu ve **“farklı düşünüyoruz, bir arada çözüyoruz”** sloganıyla çalışmalarına başladı. Bu dönemde, DDA çeşitliliğini arttırdı ve üye sayısını 100'den 283'e çıkardı. DDA'nın görünürlüğü, üç kampanya, çok sayıda politika önerisi ve rapor yayını ve karar vericiler ve medya görüşmeleriyle arttı. İletişim faaliyetleri ve kampanyalar, “denge ve denetleme”nin çeşitli siyasi, sivil ve medya aktörünün ortak referans noktası olmasını sağladı. Google'da “denge ve denetleme” için çıkan arama sonuçlarının sayısı sıfırdan milyonlara ulaştı.

Aşamalar, Çalışmalar & Yayınlar

2014

Yaklaşık 100 üye, İstanbul'da gerçekleşen **ilk Genel Kurul'a** katıldı

ve resmi yapı, iç tüzük ve çalışma prensiplerini kabul etti.

İlk stratejik plan aşağıdaki önceliklere göre hazırlandı:

- Düzenli yayınlarımız aracılığıyla denge ve denetleme, reform önerilerimiz hakkında kamuoyunu bilgilendirmek;
- Hükümet ve/ya siyasi partiler tarafından önerilen reformların analizleri; kamuoyu araştırmaları ve politika önerileri gibi araçlarla Türkiye'nin demokratik gelişimini değerlendirmek;
- Somut reform hedefleri için kamuoyu, medya ve siyasi desteği sağlayacak kampanyalar yürüteceğiz.
- Sosyal medyada güçlü ve aktif bir varlık göstereceğiz ve kamuoyu ilgisinin destek sağlanması için kullanmak;
- Üye sayımız büyütme, yereleştirmek ve farklı kesimlerin temsiliini sağlamak için üye profilini çeşitlendirmek; ve
- Ağ üyelerimizin yerelde araya gelmesi, somut faaliyetler ve girişimler etrafında örgütlenmelerini sağlamak.

Üyeler altı çalışma grubu oluşturdu: **Araştırma ve Politika Geliştirme (ARGE), Gündem ve İzleme (GÜNİZ), İletişim ve Kamuoyu Oluşturma (İKO), Yerelleşme ve Üye İlişkileri (YERO), Karar Vericiler ve Kanaat Önderleri ile İlişkiler (KAV), ve Uluslararası İlişkiler ve Kaynak Geliştirme.**

Çalışma Grupları, DDA'nın **Koordinasyon Grubu**'nu oluşturan eş temsilcilerini seçtiler

DDA, **birarada.org internet sitesi** ve **Demokrasi Barometresi** yayın serisini başlattı. Facebook ve Twitter'da aktif olmaya başladı.

DDA üyelerinden oluşan bir heyet, **Ankara'da İngiltere Büyükelçisi**'nin ev sahipliğinde bir kahvaltı organize etti.

DDA, ilk kez halk tarafından Cumhurbaşkanı'nın seçileceği bu yılda **"Yeni Denge Yeni Denetleme"** kampanyasını gerçekleştirdi. Kampanya kapsamında;

- Prof. Ömer Faruk Gençkaya tarafından hazırlanan **"Cumhurbaşkanı Seçim Kampanyasının Finansmanı: Adiliyet, Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Barometre Analiz Raporu"**nu yayınladı. Rapor, tüm adaylarla paylaşıldı. İstanbul ve Ankara'da 100'den fazla katılımcı ile paneller gerçekleştirildi.
- **Diyarbakır, Kayseri, İzmir ve İstanbul**'da alanında uzman akademisyenlerin kolaylaştırıcılığında yerel yönetimler, medya ve sivil toplumun denge denetlemedeki yeri; cumhurbaşkanlığıyla yürütme ilişkisinin denge denetlemedeki rolü ile yasama ve yargıyla ilişkisi üzerine 60'dan fazla katılımcı ile çalıştaylar gerçekleştirildi. Her çalıştayın sonucu yerel medya temsilcileri ve karar vericilerle paylaşıldı.
- **"10 Adımda Halkın Şeffaf Cumhurbaşkanı"** politika belgesi yayınladı ve **tüm cumhurbaşkanı adaylarına şeffaflık talepleri gönderildi. Seçim sonrasında tüm adayların çalışmaları şeffaflık açısından değerlendirildi ve kamuoyu ile paylaşıldı.**
- Kampanyaya özel sosyal medya çalışmaları gerçekleştirildi.

DDA, vatandaş katılımıyla yeni bir anayasa sürecini başlatmak

amacıyla **“Gör Bak Bizi Anayasa Kavuşturacak”** kampanyasını gerçekleştirdi. Kampanya kapsamında;

- Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kayseri and Samsun’da 175 üyenin katılımıyla yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirildi. Üzerinde uzlaşılan önerileri içeren **“Katılımcı Anayasa için Yol Haritası” raporu** yayınladı.
- Rapor, TBMM’de grubu bulunan tüm **siyasi partilerin üst düzey yetkilileri ve TBMM Başkanlığı’na** sunuldu.
- Denge ve denetleme için anayasal ölçütler yayınladı.
- Kampayaya özel **gorbak.birarada.org** internet sayfası oluşturuldu.

2015

“Gör Bak Bizi Anayasa Kavuşturacak” kampanyası kapsamında DDA, Doç Dr. Bülent Yavuz tarafından hazırlanan **“Hükümet Sistemi Seçeneklerinde Denge ve Denetleme Mekanizmaları” Demokrasi Barometresi Analiz Raporu’nu** yayınladı.

DDA, 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri öncesinde **katılımcı anayasa, denge ve denetleme ve siyasetin finansmanı üzerine taleplerinin siyasi partilerin seçim bildirgelerinde yer almasını sağlamak amacıyla** tüm partilerle görüşmeler gerçekleştirdi. TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerin seçim bildirgeleri DDA’nın talepleri doğrultusunda değerlendirildi ve kamuyoyuna sunuldu.

Adana, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Kayseri ve Samsun’daki çalışmalara öncülük etmeleri amacıyla yerel koordinatörler seçildi. Yerel koordinatörleri desteklemek amacıyla bir kapasite geliştirme eğitimi gerçekleştirildi.

DDA, Konda Araştırma-Danışmanlık ortaklığında, **“Türkiye’de Vatandaşlık Algısı: Eşit Vatandaşlık ve Aktif Vatandaşlık”** araştırmasını gerçekleştirdi.

DDA, 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri öncesinde siyasi parti ve kampanya finansmanının şeffaflığı üzerine farkındalığı arttırmak ve talebi görünür kılmak amacıyla **“Aramızda Paranın Lafı Olsun”** kampanyasını gerçekleştirdi. Kampanya kapsamında;

- **Samsun, Adana, Diyarbakır, İzmir, Bursa ve Erzurum’da 140’dan** fazla kişinin katılımı ile kampanya finansmanı ve siyasi partilerin harcamalarına ilişkin atölyeler gerçekleştirildi.
- Katılımcılar, **“Paranın Konuşmadığı, Konuşulduğu Bir Siyaset için ARAMIZDA PARANIN LAFI OLSUN!”** başlığı altında atölye çıktılarını yerel siyasi parti temsilcilerine sundu.
- DDA, Prof. Ömer Faruk Gençkaya tarafından hazırlanan **“Siyasetin ve Seçim Kampanyalarının Finansmanı: Rekabet, Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik”** Demokrasi Barometresi raporunu yayınladı.
- Seçim döneminde **siyasi partilere yapılan bağışlar ve kamu kaynaklarının kullanımı** üzerine 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri öncesinde **Adana, İzmir, Kayseri, Gaziantep, Bursa, Erzurum, Mardin, Çorum, Samsun, Adıyaman ve**

Bursa'dan 17 DDA üyesi, seçim kampanyalarının finansmanını izleme ve değerlendirme amacıyla bir izleme grubu oluşturdu.

- Ankara'da uluslararası bir uzman, Marija Babic, ile birlikte **kampanya harcamalarını izleme eğitimi** gerçekleştirildi.
- İzleme çalışmaları dört ilde – Adana, Ordu, İzmir ve Mardin – gerçekleştirildi ve **tüm siyasi partilerin yaptığı kanun ihlallerini içeren izleme raporu tüm siyasi partilerin yetkililerine** sunuldu.
- **Hollanda Büyükelçiliği'nin ev sahipliğinde DDA, kampanya ve siyasi parti finansmanına** dair yaptığı çalışmaları yaklaşık 25 büyükelçilik temsilcisine sundu.
- DDA üyelerinden oluşan bir heyet, AGİT temsilcileriyle bir araya geldi.

DDA, üyelerin ihtiyaçlarını anlamak amacıyla derinlemesine mülakatlar, yedi bölgede üye toplantıları ve KG üyeleri ile birebir görüşmeler aracılığıyla yaklaşık **150 üye ile bir değerlendirme** gerçekleştirdi. Bu değerlendirme sekreteryaya tarafından yürütüldü. Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlar:

- üyelerin katılımı için daha fazla fırsat;
- reform alanlarına daha fazla odaklanma ve etki oluşturmak;
- "bir aradalık" deneyimini ve kültürünü yaygınlaştırmak;
- sosyal uyum alanında kolaylaştırıcılık rolünü üstlenmek.

DDA temsilcileri **ABD Başkan Yardımcısı Joseph Biden** ile bir araya geldi.

DDA temsilcileri ve uzmanları **NTV, CNN Türk, TRT Kent, Radyo ODTÜ ve Açık Radyo**'daki programlara katıldı.

Bu dönem sonunda, DDA;

- **40** politika belgesi ve çağrı metni yayınladı;
- **Dijital alandaki takipçi ve etkileşime geçtiği kişi yaklaşık 16,700 oldu;**
- **283 üyeye ulaştı;**
- Yaklaşık **100** siyasi parti yetkilisi ve **75** yerel ve ulusal düzeyde medya temsilcisi ile ilişki kurdu;
- **7 il** merkez olmak üzere yerel DDA toplulukları oluşturdu; ve
- **Demokrasi ve Katılım Derneği'ni kurdu.**

2016 - 2017

DDA, **reform önceliklerine odaklı yeni bir organizasyon yapısı uygulamaya başladı.** Altı reform grubu oluşturuldu ve aktif hale geldi. Bu dönemde siyasi ortam, sivil toplum çalışmaları açısından giderek zorlaşmaya başladı. Üyelerinin bir çoğunun kapanmasına rağmen DDA, 2016-2017 boyunca aktif olmaya devam etti. DDA, farklı hedef kitlelere ulaşan iki yeni özel çalışma -- **Mecliste.org ve 1 Türkiye Hayali – başlattı.** OHAL şartlarından dolayı Koordinasyon Grubu ve İl Koordinatörleri, geniş katılımlı aktivitelerin düzenlenmemesi gerektiğine karar verdi. Anayasa referandumu sürecinde yaptığı çalışmalar ile DDA, objektif ve güvenilir bir bilgi kaynağı olarak tanınmaya başlandı.

İkinci stratejik plan aşağıdaki önceliklere göre hazırlandı:

- DDA tüm enerji, kaynak ve kapasitesini, öncelikli reform alanları üzerinde etki yaratmak ve denge denetleme sisteminin yerleşmesiyle ilgili kamuoyu talebini artırmak için kullanmak;
- DDA'nın yapısı ve tüm çalışmaları, üyelerinin ve üye tabanlarının süreçlere daha çok ve etkin şekilde katılmalarına olanak vermek;
- DDA, birey ve uzmanların katılımına açık olmak;
- DDA'nın, kendi üyelerine ve aynı zamanda kamuoyuna karşı hesap verebilirliği ve şeffaflığı güçlendirmek;
- Güçlü bir denge denetleme sistemini garanti altına alan yeni bir anayasa, siyasi partiler, yargı ve medya reformu için çalışmak;
- Karşılıklı saygı ve uyum içinde birlikte yaşayabileceğimiz sosyal ve siyasi kültürün oluşmasına ve güçlenmesine katkı sunmak; ve
- Kamuoyunda ve üyeler nezdinde denge denetleme anlayışını derinleştirmek.

Çalışma Grupları'nın yerine Reform Grupları kuruldu: **Yasama/Siyasi Partiler, Yargı, Yürütme/Denetleyici ve Düzenleyici Kurumlar, Yerel Yönetimler, ve Medya**

Reform Grupları, İstanbul'da **yaklaşık 100 kişinin** katılımı ile gerçekleşen ikinci **"büyük buluşma"** da, ilk toplantılarını gerçekleştirdi ve önceliklerini belirledi.

Koordinasyon Grubu, **yeni yapı metninin hazırlanması ve Ağ aktörleri arasındaki hesap verebilirlik mekanizmalarını** belirlemek üzere bir Yapı Grubu oluşturulmasına karar verdi.

Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Kayseri, İstanbul, İzmir and Trabzon'dan 30 üyenin yer aldığı **Yapı Grubu** oluştu.

Online olarak yapılan oylama ile birlikte üyeler, **Reform Grupları, Koordinasyon Grubu, Ağ Temsilcileri, İDG, İG, YİB, Özel Çalışma Grupları ve Sekreteryaya** yı içeren yeni yapıyı yürürlüğe soktu.

DDA, **Mecliste.org**'u başlattı.

Yeni hükümet sistemi üzerine referandum sürecinin gündeme gelmesiyle birlikte, referandum sürecindeki çalışmaları yürütmek **amacıyla tüm reform gruplarından temsilcilerin olduğu "Anayasa Savunculuk Ekibi"** oluştu.

DDA, **1 Türkiye Hayali** çalışmasını gerçekleştirdi:

- **43** kolaylaştırıcı ve organizatör için iki eğitim gerçekleştirildi.
- **12** ilde **49** atölye çalışması **515** vatandaş ile gerçekleştirildi.
- **2000** hayal su yüzüne çıktı.

- Ortak hayalleri ortaya koyan “1 Türkiye Hayali: Türkiye İçin Bir Hayal, Fikir ve Ortaklık Haritası” raporu yayınladı.

Referandum sürecinde **Anayasa Savunuculuk Ekibi**'nin öncülüğünde:

- **Marmara Üniversitesi'nden Prof. Osman Can, Medipol Üniversitesi'nden Doç. Levent Korkut ve Sabancı Üniversitesi'nden Prof. Ersin Kalaycıoğlu ile** birlikte TBMM'de görüşülen yasa tasarısı denge ve denetleme açısından değerlendirildi.
- DDA'nın denge ve denetleme ölçütleri doğrultusunda anayasa değişikliğinin değerlendirildiği “**Gündem Anayasa Mevzu Denge ve Denetleme: Anayasa Değişikliği Kanununun Denge ve Denetleme Bakımından Değerlendirilmesi**” raporu yayınladı.
- Ankara'da 15 gazeteci ve köşe yazarının katılımıyla bir **basın toplantısı** gerçekleştirildi.
- Ankara'da **75 üyenin** katılımıyla bir brifing düzenlendi.
- İstanbul'da 50 **uluslararası medya** temsilcisinin katılımıyla bir basın toplantısı düzenlendi.
- Vatandaşların anayasa değişikliğini daha iyi anlamalarına yardımcı olmak amacıyla video, infografik gibi çeşitli içerikler dijital alanda paylaşıldı.
- Bu süreçte DDA, TBMM'de görüşülen anayasa değişikliğinin denge ve denetlemeyi sağlamadığını ifade etti ve duruşunun her zaman için denge ve denetleme olduğunu belirtti.

20 üyenin talebi üzerine **Sivil Toplum Reform Grubu** kuruldu.

Denge ve denetlem sisteminde vatandaşın rolünü daha iyi anlatabilmek için **YİB** öncülüğünde dijital alanda bilgilendirici bir kampanya gerçekleştirildi. Bu kampanya kapsamında **Ayşe Teyze** karakteri oluşturuldu.

Yasama Reform Grubu, güçlü ve hesap verebilir bir milletvekili seçmen ilişkisine dikkat çekmek için “**Meclis de Bizi Görecek mi?**” kampanyasını başlattı.

- Yasama Reform Çekirdek Grup üyeleri, Uludağ Üniversitesi'nden Prof. Ali Yaşar Sarıbay, Marmara Üniversitesi'nden Prof. Ömer Faruk Gençkaya ve Ege Üniversitesi'nden Prof. Tanju Tosun ile mevcut siyasi parti ve seçim sistemini değerlendirmek üzere bir araya geldi.
- “**Etkin Meclis İçin Nasıl Bir Siyasi Parti ve Seçim Sistemi: İhtiyaçlar, Ölçütler, Öneriler**” **Demokrasi Barometresi raporu** yayınladı.
- Dijital alanda bilgilendirme ve farkındalık oluşturma amacıyla çalışmalar gerçekleştirildi.
- Ak Parti, CHP, HDP üst düzey yetkilileri ve medya temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirildi.

Üçüncü stratejik plan, Koordinasyon Grubu içerisinde oluşturulan “**Stratejik Plan Ekibi**” tarafından hazırlandı ve Koordinasyon Grubu tarafından kabul edildi. Stratejik plandaki öncelikler:

- DDA'nın, vatandaş, medya ve karar vericiler için **tarafsız, güvenilir bilgi kaynağı** olma yönündeki becerisini ve etkinliğini güçlendirmek;

- Vatandaşların, **genel anlamda demokrasi, özellikle de denge denetleme anlayışı** geliştirmelerine destek olmak için DDA'nın kapasitesini arttırmak;
- DDA üyelerine, çeşitli tabanları temsil eden paydaş gruplarına ve genel olarak vatandaşlara, DDA'nın savunuculuk ve kamuoyu farkındalık çalışmalarına **katılmaları için daha fazla fırsat sağlamak, biraradalık kültürünü** güçlendirmek ve yaygınlaştırmak;
- **Demokrasi refleksi olan vatandaşların** oluşturduğu çeşitli gruplar arasında DDA reform öncelikleri için daha geniş destek sağlamak;
- **Çeşitli siyasi, dini, sosyo ekonomik alt yapılardan gelen gruplarla** iletişim ve ilişkileri güçlendirmek;
- DDA'nın uzun dönemli **sürdürülebilirliğini** sağlamak için güçlü bir kurumsal yapı inşa etmek.

Stratejilerini hazırlamalarına yardımcı olması amacıyla:

- **Yürütme Reform Çekirdek Grubu**, Prof. Ömer Faruk Gençkaya ile birlikte bir atölye çalışması gerçekleştirdi.
- **Yargı Reform Çekirdek Grubu**, Bekir Ağırdir ve Doç. Bülent Yavuz ile birlikte bir atölye çalışması gerçekleştirdi.
- **Sivil Toplum Reform Çekirdek Grubu**, Doç. Levent Korkut ile birlikte bir atölye çalışması gerçekleştirdi.
- **Yerel Yönetimler Reform Çekirdek Grubu**, Prof. Emin Dedeoğlu ile birlikte bir atölye çalışması gerçekleştirdi.

Medya Reform Grubu, doğru ve güvenilir bilgiye giden yolda dijital dünya üzerine Kadir Has Üniversitesi'nden Orhan Şener, Bilgi Üniversitesi'nden Erkan Saka ve teyit.org'dan Mehmet Atakan Foça ile bir araya geldi.

Bu senenin sonunda;

- DDA, **14 politika belgesi ve çağrı metni yayınladı**;
- DDA'nın **dijital alandaki takipçi ve etkileşime geçtiği kişi yaklaşık 20,400** kişiye çıktı;
- Mecliste.org **600'den fazla uyarı/çağrı ve analiz** yayınladı;
- **Mecliste.org 'un dijital alandaki takipçileri 3500** kişiye çıktı; ve
- DDA'nın üye sayısı **261'e** düştü.

2018 - 2020

DDA, **İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı (SİDA)**'dan aldığı üç yıllık fon ile birlikte yeni üç yıllık stratejik planını uygulamaya başladı. Ana odak noktaları: vatandaşlara objektif bilgi ve analiz sunmak; vatandaşların demokratik konseptleri daha iyi anlamasını sağlamak; vatandaşların görüşlerinin ifade edebilmeleri ve müzakere edebilmelerini sağlayacak mekanizma ve ortamlar oluşturmak; ve DDA'nın sürdürülebilirliği ve yönetişimi.

Aşamalar, Çalışmalar & Yayınlar

2018

1 Türkiye Hayali Raporu, Adana, Ankara, Bursa, Batman, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Mardin ve Ordu olmak üzere **12 ilde 120'den fazla karar verici, iş insanı, medya temsilcisi ve sivil toplum örgütü** ile paylaşıldı.

Mecliste.org, **17 sivil toplum örgütü temsilcisine parlamento**

izleme eğitimi verdi.

Medya Reform Grubu, “**Katılımcı Demokrasi İçin Doğru Ve Güvenilir Bilgi: Dijitalleşen Medya İçin Denge Denetleme Perspektifinden Öneriler**” Demorkasi Barometresi Analiz Raporu’nu yayınladı.

DDA, “**Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Denge ve Denetleme Mekanizmaları**” nı tartışmak amacıyla İstanbul’da **74 katılımcı ile Demokrasi Masası Buluşmaları’nı** organize etti.

DDA, NDI ile ilişkisini bitirdi.

Koordinasyon Grubu, İG, İl Koordinatörleri ve Reform Grupları, **SİDA projesinin** içeriğini tartışmak ve hedeflerini belirlemek üzere bir araya geldi.

DDA, **24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve Genel Seçimler** döneminde farklılık çalışmaları gerçekleştirdi:

- “**24 Haziran Seçimi: Doğru Denge Denetlemenin Dokuz Ölçütü Işığında Seçim Bildirgeleri**” raporu yayınlandı.
- “**Vaat Okuma Kılavuzu: Partiler Neyin Sözüünü Veriyor**” raporu yayınladı.
- Aday gösterme ve seçimle ilgili yasal çerçevede değişiklikler; seçim güvenliği ve ifade özgürlüğü; adayların denge ve denetleme ile ilgili taahhütlerine dair vatandaşları bilgilendirmek amacıyla dijital içerikler üretildi.

10 ilden 21 üyenin katılımıyla İl Koordinatörleri kapasite geliştirme eğitimi gerçekleştirildi.

Ankara, Adana, Bursa, Diyarbakır, İstanbul, İzmir ve Ordu’da **400’den fazla** kişinin katılımıyla “**Denge Denetleme Perspektifiyle Başkanlık Sistemi**” panelleri gerçekleştirildi. Ankara Üniversitesi’nden **Dr. Ersoy Kontacı**, Çankaya Üniversitesi’nden **Prof. Tanel Demirel**, Sabancı Üniversitesi’nden **Prof. Fuat Keyman**, Galatasaray Üniversitesi’nden **Doç. Demirhan Burak Çelik**, Ege Üniversitesi’nden **Prof. Tanju Tosun** ve Bahçeşehir Üniversitesi’nden **Doç. Didem Yılmaz** konuşmacı olarak panellerde yer aldı.

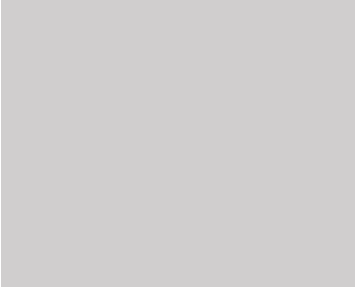
Ankara, Adana, Bursa, Diyarbakır, İstanbul, İzmir ve Ordu’da 102 siyasi parti, sendika, meslek odası, gazeteci, sivil toplum örgütü temsilcisi ve DDA üyesiyle görüşmeler gerçekleştirildi.

Yasama Reform Grubu, “**Yeni Sistem, Yeni İç Tüzük, Güçlü ve Etkin Meclis İçin Öneriler**” politika belgesini yayınladı.

Yargı Reform Grubu, “**Makul gerekçeden yoksun ve orantısız tutukluluklar, yargıya güveni zedeliyor: TUTUKLULUĞUN CEZAYA DÖNÜŞMEMESİ İÇİN SOMUT ÖNERİLER**” politika belgesini yayınladı.

Yargı, Yürütme, Yasama ve Yerel Yönetimler Reform Grupları, denge ve denetleme ölçüt metinlerini hazırladılar.

Bu senenin sonunda,

- DDA, **dokuz politika belgesi ve çağrı metni yayınladı**
- DDA'nın dijital alandaki takipçi ve etkileşime geçtiği kişi **yaklaşık 23,670** kişiye çıktı
- Mecliste.org **220**'den fazla uyarı/çağrı ve analiz yayınladı
- Mecliste.org 'un dijital alandaki takipçileri **4293** kişiye çıktı ve
- Kapanan üye örgütler ile birlikte DDA'nın üye sayısı **271** oldu.